

Аграрні рейтинги 2018

■ **ВИРОБНИЦТВО.** Нинішній рік виявився для українських аграріїв врожайнішим, ніж попередній. За прогнозами Мінагрополітики в 2018 році валове виробництво зерна сягатиме 64 млн т. Це більше порівняно з 2017 роком на 3% або 2 млн т. Своєю чергою виробництво олійного насіння перевищить 20 млн т, що більше минулого року на 12%, або на 2,2 млн т. Тому врожаю поточного року вистачить для забезпечення внутрішніх потреб та формування експортних фондів. Основними культурами, які мають найбільшу частку площ в структурі посівів 2018 року є пшениця, соя, соняшник та кукурудза на зерно. А ще до шістки лідерів за масштабами вирощування потрапили також ячмінь, соя та ріпак. Ці культури мають визначальний вплив на валове виробництво зерна та олійного насіння в Україні.

Мінагрополітики вже підсумовує результати збирання пшениці, ячменю та ріпаку. Так пшениці намолочено

25,1 млн т, з площі 6,6 млн га, за середньої врожайності 38,0 ц/га. Для порівняння, у 2017 році врожайність пшениці становила 41,4 ц/га. Своєю чергою ячменю намолочено 7,5 млн т, з площі 2,5 млн га за врожайності 30,3 ц/га (2017-й — 33,1 ц/га); ріпаку — 2,7 млн т з площі 1 млн га, за врожайності 26,1 ц/га (2017-й — 27,9 ц/га).

Триває збирання кукурудзи, соняшнику та сої. Станом на 30 жовтня 2018 року кукурудзу на зерно зібрано з площі 3,2 млн га, або 70% до прогнозованої, соняшнику — 5,8 млн га (96% — до прогнозу), сої — 1,6 млн га (93% — до прогнозу). При цьому середня врожайність кукурудзи на зерно становить 70,3 ц/га, а у 2017 році — 55,1 ц/га; соняшнику — 22,4 ц/га (2017-й — 20,2 ц/га); сої — 25,4 ц/га (2017-й — 19,7 ц/га).

На підвищення врожайності пізніх сільськогосподарських культур мали вплив опади другої половини липня — початку серпня поточного року — в період формування врожаю. Загалом на

Основним показником ефективності господарської діяльності в галузі рослинництва є розмір отриманого прибутку з 1 гектара ріллі. Упродовж останніх років в структурі посівів сільськогосподарських культур переважають пшениця, кукурудза на зерно, ячмінь, соняшник, соя та ріпак. Нинішнього року дохідність цих видів зерна та олійного насіння суттєво відрізняється від минулорічної, про що свідчать проведені розрахунки.

кукурудзу доводиться майже половина валового збору зернових та зернобобових культур в Україні, тому підвищення її врожайності матиме суттєвий вплив на коригування прогнозів загального виробництва зерна. Разом з тим, урожай зерна 2018 оцінюється як другий за обсягом за новітню історію України та поступиться лише рекордним врожаєм 2016 року.

■ **ЦІНИ.** Упродовж нового зернового сезону на внутрішньому ринку України спостерігалось поступове подорожчання зерна. Здебільшого така тенденція викликана ситуацією на світовому ринку зерна, здешевленням вітчизняної грошової одиниці на міжбанківському валютному ринку та підвищення внутрішньої конкуренції.

Якщо на початку зернового сезону пшениця продовольча III класу коштувала в середньому 4,8–5,2 тис. грн/т, то вже з вересня перевищували шість тисяч. Своєю чергою пшениця фуражна подорожчала за цей період з 4,9 до 5,6 тис. грн/т. Зростали ціни й на ячмінь фуражний. Так за липень — жовтень поточного року цей вид зерна подорожчав майже на третину, з 5,0 до 6,5 тис. грн/т. При цьому кукурудза фуражна подешевшала. За період вересень-жовтень поточного року ціна на неї знизилася з 4,6 до 4,4 тис. грн/т.

Ціни на олійне насіння значно перевищують ціни на зерно, проте в новому сезоні здебільшого мали тенденцію до зниження. Так за вересень-жовтень соняшник подешевшав у середньому по Україні на 400 грн та досяг рівня 10,2 тис. грн/т, соя – на 900 грн, до 9,7 тис. грн. Разом з цим насіння ріпаку за період липень-жовтень поточного року подорожчало на 1,3 тис. грн до 12,9 тис. грн/т.

За даними Міністерства аграрної політики України, станом на 26 жовтня 2018 року середні закупівельні ціни за 1 тону пшениці продовольчої III класу коливалися за регіонами України від 5,4 до 6,8 тис. грн/т, пшениці фуражної – 5,1 до 6,5 тис. грн, ячменю фуражного від 5,3 до 7,35, кукурудзи фуражної – 4,1 до 5,4 тис. грн. При цьому максимальні ціни на ці види зерна були зафіксовані в Одеській, а мінімальні – у Тернопільській та Луганській областях.

Своєю чергою на цю дату ціни за 1 тону соняшнику перебували в діапа-

Вирощуванням зернових та олійних культур в Україні займається понад 35 тисяч господарств різних організаційних форм, які застосовують різні технології залежно від масштабів та рівня фінансового забезпечення

зоні від 8,9 до 11,9 тис. грн, сої – від 8,8 до 12,0 тис. грн, ріпаку – від 11,75 до 13,95 тис. грн. Найвищі закупівельні ціни на олійне насіння декларувалися у Південних регіонах, а на найнижчі – у Північних.

ВИТРАТИ. 2018 року очікується збільшення витрат на виробництво та збут усіх видів продукції рослинництва в середньому на 6–8% порівняно з попереднім роком. За результатами проведених розрахунків витрат на вирощування основних зернових та олійних

Рейтинг за посівними площами 2018 року

Назва культури	Площа, тис га	У % до 2017 року	Частка в структурі посівних площ, %
Пшениця	6617,3	103,9	23,9
Соняшник	6058,2	100,4	21,9
Кукурудза на зерно	4580,8	101,3	16,6
Ячмінь	2497,5	99,6	9,0
Соя	1709,4	85,5	6,2
Ріпак	1042,4	132,2	3,8

культур найбільше коштів потребує ріпак озимий. Для вирощування цієї культури за інтенсивною технологією у 2017–2018 рр. необхідно було витратити розрахунково на 1 гектар 25,9 тис. грн. До трійки найзатратніших культур потрапили також кукурудза на зерно та соняшник. У нинішньому році для вирощування кукурудзи на зерно на площі 1 га потрібно було мати 23,4 тис. грн; соняшнику – 20,8 тисяч.

Менш затратним цього року було вирощування ранніх зернових культур та сої. Зокрема прогнозні витрати для

вирощування пшениці озимої на площі 1 га за інтенсивною технологією становили 19,0 тис. грн, ячменю – 17,2 тис., сої – 18,0 тис. грн.

У структурі витрат найбільшу частку займають витрати на добрива та засоби захисту рослин. Так витрати на мінеральні добрива за вирощування ріпаку озимого та озимої пшениці становитимуть понад четверту частину загальних витрат; ячменю та соняшнику – 20–22%; сої – 17% кукурудзи на зерно – 14%. На захист рослин від бур'янів, хвороб та шкідників у період вегетації

Рейтинг за обсягами виробництва*

Назва культури	Обсяг, млн т	У % до 2017 року
Кукурудза на зерно	31,0	125,7
Пшениця	25,1	96,0
Соняшник	13,5	110,3
Ячмінь	7,5	90,5
Соя	4,3	110,3
Ріпак	2,7	123,0

*Прогноз 2018 року

потрібно за вирощування ріпаку озимого спрямувати понад четверту частину загальних витрат; кукурудзи на зерно, сої та соняшнику – 15–17%, ячменю – 13, пшениці озимої – 10%.

Значний вплив на загальні витрати мають такі статті, як пально-мастильні матеріали, а саме 7–10% у структурі виробничих витрат; насіння – 7–11 (за вирощування кукурудзи на зерно – до 19%); запасні частини та ремонтні матеріали – 8–12%. Незважаючи на суттєве зростання мінімальної заробітної плати з початку 2018 року її вплив на загальні витрати виробництва залишається мінімальним. У структурі витрат частка заробітної плати та єдиного соціального внеску становить від 1,7 до 2,7%.

ПРИБУТОК. Вирощуванням зернових та олійних культур в Україні займається понад 35 тисяч господарств різних організаційних форм, які застосовують різні технології залежно від масштабів та рівня фінансового забезпечення. На разі відсутні офіційні статистичні дані щодо економічних показників господарювання у 2018 році, проте достатньо інформації для проведення попередніх розрахунків цих показників.

Прибуток з 1 гектара за результатами діяльності впродовж року є одним основних показників, які свідчать про ефективність господарювання. За результатами проведених розрахунків найприбутковішим напрямом діяльності галузі рослинництва нинішнього сезону стало вирощування ріпаку. Так за врожайності 3,5 т/га, собівартості цього насіння 7,4 тис. грн, та ціни реалізації 13 тис. грн/т прибуток з 1 га становитиме 19,6 тис. грн.

Інші види олійного насіння матимуть меншу віддачу з гектара. Врожайність соняшнику та сої нинішнього року вище минулорічної. Разом з тим, застосовуючи інтенсивну технологію вирощування цих культур, аграрії отримували вищі врожаї порівняно із середніми за регіонами

